

Plezanje kot način življenja

Peter Podgornik, gorski potepuh

✍ Pogovarjala se je Olga Kolenc 📁 arhiv Petra Podgornika

Peter Podgornik je eden izmed tistih, ki obidejo ravne, uhojene poti in krenejo proti vertikali. Navzgor mora, proti modrini neba, vse dokler se navpičnica ne spusti v ravnino. Je to res le navadno »romanje« na goro? Mar ni to hkrati čudovito potovanje k sebi, ogledalo lastne duše, v katerem ni več ne laži ne prevar? Srečanje s samim seboj?

Kakšni vzgibi so pripomogli, da si odkril svet gora, plezanje?

»Že to, da sem doma pod južnim robom Trnovskega gozda in se Kucelj vidi z domačega praga, je verjetno pomagalo, da sem zmeraj čutil željo pogledati čez rob. Priložnost se je ponudila že v četrtem razredu osnovne šole, ko sem na enem izmed šolskih izletov v naravo skupaj s prijatelji pobegnil učiteljici na Kucelj. Za nagrado smo dobili ukor pred učiteljskim zborom ter oceno štiri iz lepega vedenja. V moji družini so bile že od nekdaj generacije lovcev in ljubiteljev narave in tudi midva z bratom Pavletom sva začela pri lovcih, kmalu pa

Med plezanjem v novi smeri v Cerro Torreju

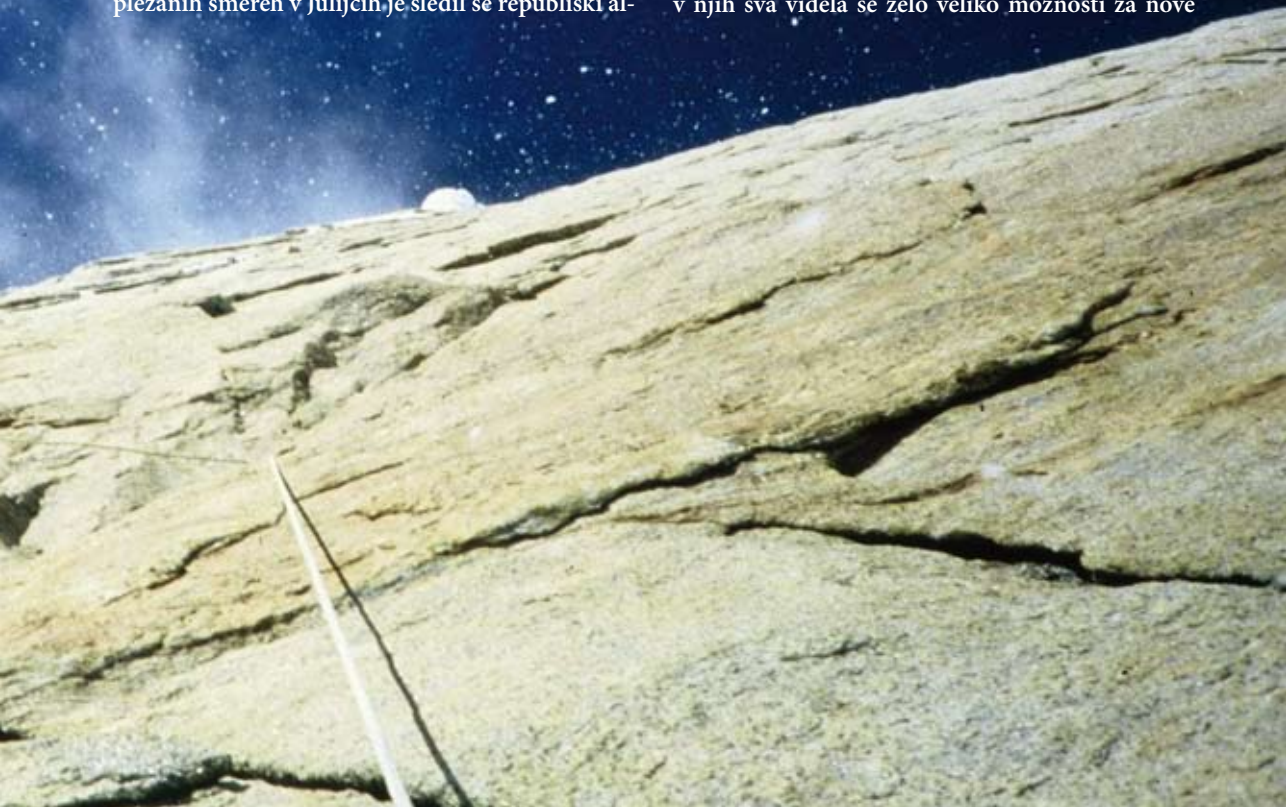
sva zavila na planinske steze in v kratke stene pod robom Trnovskega gozda, v katerih sva leta 1975 opravila s prvimi krajšimi zahtevnejšimi stenicama. Oprema je bil *štrik* za živino z naše kmetije. Občasno sta se nama pridružila še sestra Mirjam in brat Rudi. Istega leta smo v hitrem tempu prehodili pol Slovenske planinske transverzale in si ob pogledu na mogočne stene Julijcev in Kamniških Alp obljubili, da ne bomo nikoli plezali, ker je to prenevarno. Zimska pristopa na Triglav in Jalovec s člani Planinskega društva Nova Gorica sta prinesla svoje. Odprla so se nova obzorja. V Novi Gorici se je takrat začela alpinistična šola in med velikim številom slušateljev so bili vsi otroci naše družine. S Pavletom sva med predavanji aktivno predelala snov alpinistične šole in za prvi maj, ko so se uradno začele vaje v stenah na Čavnu, sva imela v žepu že pet prvenstvenih smeri do pete težavnostne stopnje, dolgih sto metrov. V stenah Kuclja, v katerih sva plezala s skromno, po večini doma napravljeno opremo, sva začutila čar plezanja in od takrat sva točno vedela, kam bova šla po prvi nedeljski maši.

Po opravljenem začetniškem tečaju in nekaj preplezanih smereh v Julijcih je sledil še republiški al-

pinistični tečaj v Vratih, na katerem smo skupaj z inštruktorji preplezali nekaj lažjih smeri v severni steni Triglava in Stenarja. Potem se je še začelo zares. Naši takratni inštruktorji so poskrbeli, da smo prevzeli pobudo tudi pri vzgoji mladih plezalcev. Kmalu sem bil skupaj s Pavletom in Tamaro Likar prisiljen pomagati pri novi alpinistični šoli. Ko sva s Pavletom jeseni leta 1977 po sili razmer ostala brez varovank za vzpon po južnem razu na Grossglockner in prišla na vrh pet ur prehitro, nama je na takratni alpinistični sekciji grozila izključitev. Še isto jesen sva opravila izpite za alpinista, malo pozneje se nama je pridružila še Tamara Likar in tako smo januarja 1978 ustanovili samostojni alpinistični odsek.«

Pomudiva se najprej doma – povej mi kaj več o svojih prvih težjih smereh. Z bratom Pavletom sta bila v začetku osemdesetih ena boljših navez pri nas.

»Mislim, da sva takrat resnično zaživela za plezanje, najini cilji so bile zmeraj zahtevnejše smeri, poleti in pozimi – težje prve ponovitve in nove smeri. Trentske stene so se nama najbolj priljubile, v njih sva videla še zelo veliko možnosti za nove

smeri. Veliko Špičje, Trentski Pelc, južna stena Jerebice, v kateri sva v zimskih razmerah s težko zimsko opremo v slabih treh dneh preplezala novo smer po markantni zajedi, pa nova smer v Vršacu, v kateri sva v treh dneh zahtevnega plezanja preizkusila in napela vse moči in pustila za seboj čudovito naravno linijo.

Kmalu so prišle na vrsto Centralne Alpe in nekaj težkih ponovitev kombiniranih smeri v Matterhornu, Lyskammu in Breithornu – v njegovi SV steni sva po ozkih žlebovih preplezala tudi novo zahtevno ledno smer. V strmem ledu Centralnih Alp sva zaslutila, da glavno šele prihaja. V zimi, ki je sledila, sva speljala nove smeri v strmih žlebovih in zaledenelih slapovih Vršaca, Kanjavca, Bavškega Grintavca, Loške stene ... in že na glas sanjala o novi smeri v južni steni Aconcague. Rezultat dobrih vzponov doma in v tujini pa je bil odhod z jugoslovansko odpravo v južno steno Lhotseja spomladi leta 1981.«

Gore so ti zelo zgodaj vzele brata Pavleta. Ti pa si jih, tako mlad, še naprej znal in zmogel ljubiti. Tega ne zmore vsak ...

»S Pavletom sva bila dvojčka, vse sva počela skupaj: odraščala, delala doma na kmetiji, se izučila za isti poklic, vzljubila naravo in plezanje. Čeprav nisva veliko govorila, je vsak izmed naju točno vedel, kaj drugi misli. Po preplezani smeri sva vedela, kam bova šla naslednjič. To je bila čudovita harmonija dveh sorodnih duš, skupaj sva živela za iste cilje. Vse, kar sem počel po izgubi brata, sem delal tudi zanj, v podzavesti me je še dolgo nevidno varoval. Veliko so mi pomagali tudi dobri prijatelji z domačega alpinističnega odseka ter soplezalci s skupnih odprav.«

Katera gora, morda preplezana smer, te je »zaznamovala«, da te je močan čustven naboj gnal naprej, čez meje, v tuja gorstva in na druge celine?

»Mislim, da me ni zaznamovala gora ali preplezana smer, hodil sem le po poti, ki mi je bila namenjena in na kateri so smeri in gore prihajale naravno in spontano – vse ob pravem času. Tisto, kar ni prišlo, tako ni bilo dokončano in doživeto, kot je treba.«

Primorski ljubitelji gora že več kot tri desetletja budno spremljajo tvoje dosežke: Alpe, Andi, Himalaja, Severna Amerika, Grenlandija, Afrika ... Omeniva vsaj tiste, ki so ti najpomembnejše.

»V Andih sem bil kar nekajkrat: nova smer v južni steni Aconcague med prvo primorsko odpravo

V El Capitanu, Yosemite

v Ande, nova smer v Cerro Torreju s slovensko odpravo, začetek nove smeri v čilski Patagoniji, v steni Fortaleza, skupaj z Matjažem Ravhekarjem. Tam sem zaradi težav s hrbtom moral odnehati, ko sva bila približno štiristo metrov visoko. Smer sta še isto sezono izpeljala Marko Lukič in Miha Praprotnik. Svojo vrednost ima tudi zimski prvenstveni solo vzpon v Cerru Adela v argentinski Patagoniji. Bil sem čisto brez podpore in komunikacija ni bila mogoča. Zaradi boleznih soplezalca sva se s Pavletom Kozjekom na pristopu pod zimsko južno steno Aconcague, v kateri sva načrtovala novo smer, obrnila. Dvakrat sem bil pozimi v Patagoniji z namenom preplezati novo smer v levem delu južne stene Cerro Torreja. Prvič zaradi vojne v Sloveniji soplezalec ni mogel priti, drugič sva s kolegom Jožetom Šerbcem po dolgotrajnem slabem vremenu le vstopila in nato zaradi prevelike nevarnosti plazov odnehala.

V Himalaji sem najprej plezal leta 1981, in sicer v južni steni Lhotseja. Pri napredovanju nad taborom 3 so mi zaradi zelo slabih razmer in neprimerne opreme omrznili prsti obeh rok. Brat Pavel je nadaljeval z drugimi člani odprave in bil tudi v skupini, ki je poskusila doseči vrh. Leta 1983 sem sodeloval pri izvidniški odpravi v severno območje Kangčendzenge, dve leti pozneje pa pri jugoslovanski odpravi, ki je prva dosegla vrh Jalung Kanga (zahodni vrh Kangčendzenge) s severa. Zaradi nesreče prijatelja iz vršne naveze nismo nadaljevali vzpona proti vrhu. Čeprav nimam v žepu nobenega osemtisočaka, sem himalajske gore, deželo in ljudi bogato doživel. Severno Ameriko in Kanado sem obiskal dvakrat. Prvič sva s Pavletom Kozjekom zaradi slabega vremena v kanadskem Skalnem gorovju odnehala in se preselila v Kalifornijo; tam nama je po ogrevanju v steni Half Doma uspelo preplezati zahtevno tehnično smer v steni El Capitana. Ameriško in kanadsko Skalno gorovje sem obiskal tudi z ženo Slavico, Zlatkom Korenom in Tanjo Šuligoj. V dvo-mesečni plezalni turneji je ostalo za vsako navezo lepo število dolgih smeri po različnih stenah.

Grenlandijo sem obiskal dvakrat, z mednarodno in italijansko odpravo, za nami so čudovita doživetja na novo raziskanih vrhov in sten. Zanimivo je bilo srečanje z Eskimi, ki jim je beli človek na žalost enako kot Indijancem prinesel več gorja kot dobrot. Zame je bil zanimiv tudi pristop na Kilimanžaro, ki sem ga zaradi zlomljene noge opravil na berglah ... V centralne in zahodne Alpe se vračam vsako leto, po navadi z ženo tam preživiva poletni dopust in uživava v daljših skalnih smereh.«

Vse to si doživel z malce drugačno opremo, kot je na izbiro danes.

»V triintridesetih letih, kar se ukvarjam s plezanjem, je gotovo opaziti veliko razliko na področju opreme. Naš začetek je bil zelo ubog, saj sva s Pavletom zadnji letnik poklicne šole ostala brez štipendije. S socialno pomočjo, ki sva jo dobila kot nadomestilo za malico, sva kupila lepo rdečo najlonsko vrv, dve železni vponki z matico in štiri kline. Preostala oprema je bila domače izdelave, sama sva izdelala kladivi, kline, vponke, zatiče ... Šele ko sva začela delati, sva si vsak mesec kupila nekaj opreme. Tudi obleka je bila neprimerno težja, prešite vetrovke iz goreteksa so v tistem času imeli samo člani himalajskih odprav in premožnejši plezalci.

V začetku osemdesetih let je bila problem oprema za plezanje po strmem ledu. S Pavletom sva redno lomila Grivelove cepine, nekajkrat so nama jih na srečo tudi zamenjali. Cepine z ravnimi okli smo pridno uvijali z varilnimi aparati, lesene ročaje so kmalu zamenjali aluminijasti, primeren material smo dobili, ko smo v tovarni na hitro razrezali kakšno aluminijasto lestev. Profilne kline za skalo smo delali iz kosov kolesarskih obročev ... Velike zasluge za to, da sva imela na planinskih čevljih po večini dobro gumo, je imel vaški čevljar Kikanc, ki nama je bil vedno v pomoč pri menjavi izrabljene. Raztrgane nahrbtnike pa sva po večini krpala kar sama s staro *singerico*. A oprema in obleka sta le del tistega, kar v gorah zares potrebuješ. Pod južno steno Aconcague nama je plaz odnesel večino plezalne opreme in obleko iz goreteksa. Problem sva kmalu rešila: nekaj stvari sva našla v starih vrečah neznanih lastnikov, ki smo jih dobili v bližini baze, nekaj pa sva jih odšla iskat v Francosko smer, v kateri se je na depoju našlo še kaj uporabnega. Tudi z Adidasovo in Toprovo najlonsko vetrovko, ki sta nama jih prepustila zdravnik in vodja odprave, se je dalo preživeti v steni devet dni.«

Vsaka odprava zase je neponovljiva celota, pa vendar: katera je tista, ki bi jo, če bi obstajala možnost, radi še enkrat ponovili?

»V večino odprav sem vložil veliko energije, brez dvoma pa je bila prva primorska odprava v Ande leta 1982 tista, ki bi jo najraje ponovil. Za novo smer v južni steni Aconcague sva s Pavletom živela štiri leta, nosila sva jo v sebi in vse sva podredila novi smeri v tej mogočni tri tisoč metrov

Peter Podgornik

Olga Kolenc

Utrinek iz Bonattijeve smeri v severni steni Matterhorna

visoki steni. Najprej sva jo nameravala preplezati sama, ko pa se je porodila zamisel o primorski alpinistični odpravi, sva jo predlagala za poglobitveni cilj. Skupaj s kolegi iz različnih primorskih odsekov smo skoraj dve leti delali za skupno odpravo, na kateri je bilo potem opravljeno vse, kar smo načrtovali.«

Prerejal si predavanja, seminarje, tečaje, sodeloval pri izdelavi alpinističnih vodnikov in knjig. Kot alpinistični inštruktor si posredoval znanje mladim generacijam. Katero izmed teh področij te najbolj izpolnjuje, ko si v dolini, daleč stran od gora?

»Prav je, da svoje znanje prenašaš tudi na začetnike. Lepo je, da tisto, kar ni dostopno vsem, tudi prikažeš oziroma zapišeš in posreduješ ljudem, ki tega ne morejo početi. Če poznaš določene predele in stene, je pošteno, da pomagaš pri izdelavi vodnikov, ki so še kako zaželeni. Vsi dobro vemo, da je prav na tem področju velika tema. Vse to je zame poleg plezanja povsem normalna stvar, ne štejem ur, ki jih porabim za to, vesel sem, da lahko naredim kaj koristnega tudi na tak način. Žal le malo ljudi podobno razmišlja; kljub vsem možnostim, ki nam jih ponuja današnji čas, je še vedno veliko primerov, ko ti ljudje ne odgovorijo in ne

posredujejo potrebnih podatkov. Lepo je sodelovati s tujimi somišljeniki in hkrati našo aktivnost predstaviti tudi v tujini.«

Ob 33. obletnici svojega plezanja si pripravil projekcijo z naslovom »Od nekeje do nekoč« ...

»V letih, ko sem plezal na raznih odpravah, sem poleg fotoaparata nosil s seboj tudi majhno kamero »super 8 mm«. Z bratom Pavletom sva posnela film o plezanju v novi smeri v južni steni Aconcague, sledili so filmi z Grenlandije in Jalung Kanga. Leta 1985 in 1986 sem skupaj s Pavletom Kozjekom plezal v Severni in Južni Ameriki in tako sta nastala filma o plezanju v tehnično zahtevni smeri v El Capitanu in o novi smeri slovenske odprave v Cerro Torreju. Z diapozitivi in filmi sem veliko predaval doma in v tujini. Sčasoma se je kakovost filmov precej poslabšala, danes je že problem s projektorji, tako da sem filme po večini že pred leti spravil na videokasete, lani pa mi jih je kolega presnel na DVD. Mladi plezalci so me velikokrat prosili, naj jim pokažem te stare dokumentarne filme, o projekciji pa sem začel na glas razmišljati lani jeseni. Do uresničitve ideje mi je pomagal prijatelj z odseka Gregor Blažič, ki je imel z izdelavo podobnih stvari več izkušenj in tudi večino

V južni steni Aconcague

potrebne tehnike. Stare diapozitive sem poskeniral, z Gregorjem sva dodala še skrajšano verzijo starih filmov z odprav in nekaj filmov o reševalni aktivnosti in tako je nastala projekcija. Poleg slike sva dodala še glasbo, komentiram pa sam. Čeprav je zaradi prej omenjenih vzrokov kakovost filma slabša, je to vendarle dokument, ki prikaže nekaj zanimivih dogodkov iz zgodovine našega plezanja.«

»Nimam časa« je naša najznačilnejša vsakdanja fraza. Ljudje, kot si ti, pa poleg vseh vsakdanjih obveznosti znajo najti v času tudi svoj čas. Ukvarjaš se tudi s športnim plezanjem, turnim smučanjem, smučarskim tekom, gorskim kolesarjenjem, jadralnim padalstvom, kajakaštvom, fotografiranjem ... Kako ti vse to uspeva?«

»Mislim, da mora recept za to odkriti vsak zase; sam kombiniram na vse mogoče načine. Po plezališčih se klatim po večini z ženo Slavico in hčerko Saro, turno smuko po navadi opravim s starimi hribovskimi kolegi. Ko je v Trnovskem gozdu sneg, se sam, včasih pa z bratom in kakšnim kolegom, ponoči ob polni luni ali ob soju čelne svetilke preganjam na smučeh. Gorsko kolesarjenje mi je bilo kar nekaj časa odlično nadomestilo za nabiranje

kondicije in spoznavanje pokrajine, v kateri prebivam, zaradi občasnih težav s hrbtom pa sem lani pri tej aktivnosti malo popustil. Kajak sem vozil še najmanj; pred leti mi je bil velikokrat čudovita sprostitev po kakšni dobri plezariji. Z jadralnim padalstvom se ukvarjam že sedemnajst let. Po nornem delu mi hiter vzpon do oddaljenega vzletišča s padalom na hrbtu pomeni dober trening, še lepše pa je, ko si deliš nebo s ptiči in prijatelji.«

Pa tvoj pogled nazaj, na preplezane in prehojene poti? Hoja po robu pomeni tudi odkrivanje povsem drugačnih človeških vrednot. Ali je sploh mogoče z besedami opisati to goro v nas, ki se oblikuje in plemeniti v ekstremnih naporih, ter odnose, ki se gradijo na malce drugačni podlagi kot tisti vsakdanji na varnem v dolini?«

»Vesel sem, da sem doživel in preživel vse, kar sem počel. Gotovo te vse lepo in hudo naredi malce drugačnega. Ko se navadiš živeti v težavnih razmerah, ti običajni problemi ne pomenijo prevelikih težav. Mislim, da moraš v življenju težave reševati sproti, tako je lažje. Odnosi s soplezalci in drugimi sopotniki ne morejo biti vedno idealni, z malce razumevanja in prilagajanja pa se lahko veliko reši v vsestransko korist.« ◉